

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés felfuttatásáért pontosan és jutányosan közöltetik.

Folyó eszt. october 1-jétől december végélgjáró évnegyedes előfizetést postán 3 fr. 30kral, Budapestre borítéktalanul 's házhoz küldéssel 2 fr. 40kral testvér lapjaira elfogad a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések; halálozás; Szepes megye tisztújító széke 's új tisztikara; Gömör, Szabolcs, Nyitra és Bihar megyék közgyűlései; szabaddai közlemény; erdélyi országgyűlési 's egyéb ügyek; nyilatkozat a kolosvári nevelői köről; budapesti napló.)

Franciaország. (Elegyudósítások.)
Dánia. (Erdély levél a schleswig-holsteini kérdés és a német vámszövetség viszonyait illetőleg; a dán király se pt. 21ki nyilatkozata; a schleswig rendek öszszehívása.)

Törökország. (Alexandria tüdőosítások Mehemed Ali megöröztetése; elegy.)
Egyes hírek.
Értesítő; dunavizállás.

Magyar- és Erdélyország.

Mérey Károly magy. kir. udv. kamrai számfelületi titkoknak valóságos titkokká lón kinevezve.

Herián Károly magy. kir. udv. kamrai járulnok engedelmet nyert a bajor frauendorf kertművelő társulattól neki megküldött tagsági oklevél elfogadására.

Alkus Imre nagybecskereki kir. sómászló f. évi sept. 10kén meghalozott.

A nm. magy. kir. udv. Kamra a nagybányai kir. sóhivatalnál megürit sómászlói állomásra Trux Ferencz ott helyi sóhulladék felvigyázóját; ugyszinte a varasdi kir. sóhivatalnál Bussich Ferencz nyugalmaztatása által megürit mázsamesteri állomásra Lyubibratic Sándor dömölki sómászlót; végre a zsupanyei kir. sóhivatalnál újon alapított sómászlóságra Oláh József ottani pajtaórt alkalmazta.

Simay Kajetán nincs többé! sept. 24kén reggeli 4óra felé tüdőszélhűdésben hunyt el. Békésmegye legjelésb fjiának egyikét veszté el benne Ifjúsága óta szolgálta e' megyét, kezdvén mint eskütt 's végezvén mint első alispán. A' hosszú évek során sikamlós pályáján mindenkor szilárd becsületességgel járt el. Az adminisztratív tárgyakban hosszú tapasztalatával fogva tekintély 's mint politicus tisztában önmagával 's elveivel, a' haladásnak őszinte barátja 's bajnoka volt. Úr és adózó egyaránt fájjalja halálát. Ez legszébb emléke. Ez legyen vigasztalásul fjiát túlélte megsomorodott édes anyjának 's véreinek, ez legyen ösztönül egykori tisztársainak 's utódinak, hogy majdan elmondhassák ok is: árnyék nem fér emlékezetemhez.

Nyitraórából. F. évi sept. 28kán vette kezdetét évnegyedes gyűlésünk. Főisp. ó kegyelmessége elnökölt. Tarnóczy Kázmér első alispán megyénk állapotáról ma tón legelőször concret jelentést, azon mód szerint, mikint ez a hon legtöbb megyéiben már szokásban van. A' Rk sem kívánták, de nem is volt ezen jelentés részletes daguerrotyppje öszszes viszonyaink ábrázatának: csak némi fontosabb vonásokat emelt az ki — helyzetünk tájékozására. Említé ugyan előadó alisp. ur, hogy kívánata és öröme szolgált volna teljesebbel szolgálhatni; de . . . stb.

Mi mindenek előtt azért érintjük ezen jelentést, ut videat respublica, hogy Nyitrában az ellenzék ezt is kiüzdötte már. De érintjük azért is, mert minden nemteljessége mellett is (a' mi pro prima intrada nemcsak menthető, de mentendő is) oly pontokat foglalt az magában, mellyeket hallani szükséges és érdekes volt. Hogy az egészségi állapot meggyeszerzte járványos hidegláz által veszélyeztetik, ezt sokan nem tudták, noha maguk és maguk körül számosan, kivált a' felsőbb vidéken, már a' recidivát is átborzadták. Hogy némelly községekben a' láznál még veszélyesebb köz i n s é g uralkodik az igen mostoha gabnatermés és rothadni induló burgonya miatt —: ezt tudni szinte jó nemcsak nekünk, de a' honnak is. Hogy a' megyei népesség körében több helyütt egy superlativus baj, t. i. engedetlenségi symptomák mutatkoznak 's legkülönösebben, hogy Soponya helységnek egész(tót) lakossága a' megye végzése által számukra kirendelt adókönvecskéket az eddigi r o v á s-rendszer helyett elfogadni vonakodik; hogy már nemcsak a' járási főbíró, de egy megyei választvány is a' lakosság részéről nyílt ellenszegülést tapasztalt; hogy egyszerűs mind az ur dolgára-menést a' lakosok megtagadni hártározták; hogy már két század Alexander vonult a' hely színe 's ott élőködik. Továbbá: hogy több megyei választvány munkálatai halasztást szenvednek a' miatt, mert t. bírák az ülésekbe nem igen jönnek 's a' jelentéssel tartozó tisztviselők elmaradnak 's mikép ezen szellemi kórság az által lenne jövőre orvoslandó, hogy a' közgyűlések első napjain a' jegyzői kar a' scontrót nyilván olvassa fel, miszerint a' hiányzó hivatalos jelentések mindig még a' gyűlés folytán, ha lehetséges, adassanak 's illetőleg kéressenek be. Hogy a' rabok száma a' közinség miatt igen szaporodik, — de hogy egyebkint öszszes beligazgatásunk normalis állapotban

van —: mindezek szintoly szükséges, mint szomoruan-érdekes tudomásul szolgáltak a' közönségnek. Ha minőjárt ezen közönség egy szőfejtetés nélkül hagyta is mintegy átsuhanni ezen közfontosságú adatokat. Az alispán, ugy látszik, egyedül saját szorgalma által gyűjté öszsze számunkra ezen dolgokat, mellyek közlését épen csak a' mult közgyűlésben tevők az előadó derék alispán évnegyedes köteletségévé, és most — hallgattunk mélyen, mint akármelylek Stoa tanítványi közül. De a' vén Zeno (ki csak akkor hallgatott, mikor nem volt s z ű k s é g a' szóra) sirjában, az ezredesben, megfordult és beszélni akart, de — nem tudott.

Ezután a' közgyűly tárgyak során szónyegre került egy h. tanácsi intézvény, melly, miután a' görög metropolitának az elhamarkodás és saját kényű felhasználása az előbbi ismeretes intézvénynek hibául tulajdonittatik a' tömeges és sereges áttérések eseteit — mivelhogy a' nm. h. tanács hite szerint ezek alkalmasint némi csábítások eredvényei — a' megyék által elől e g, vagy is akkor, midőn az áttérések még csak szándékban vannak, fölterjesztetni rendeli.

E . . . . J . . . . f gr: ezen intézvényem az előbbinélis (a' g. n. egyesültek áttérését szabályozónál) sérelmesb. Amaz törvénybe ütköző volt, mert oly ügyet döntött el kormányhatálmilag, mi egyenesen a' törvényhozás joga; de legalább mégis a' törvény (az áttéréseket megengedő legújabb törvény) szellemében szót; a' jelen intézvény azonban nyilván a' törvény ellen irányul, melly azt mondja, hogy az áttérések eseteit a' megyék föltétlenül a' tény után terjeszszék csak fel. A' jelen intézvény ugyan csak az oly áttéréseket érti, midőn egész helységek egyszerre mennek át a' g. n. egy. vallásra. De vajjon megfelel e' kívánt czélnak ezen intézkedés? ezután ha akarnak, majd nem egész helység egyszerre, de 10 — 20 — 30 egyed egymásután naponkint fog áttérni 's mikép akadályozzuk meg ezt? avagy szükséges és szabad e' megis akadályoznunk az 1843diki törvény után? — Ha csábításoknak jönek nyomára, ez ellen intézkedhetnek a' megyék maguk is, és a' nélkül, hogy intézkedések által a' legújabb törvényt megsértenék.

Továbbá mi a' csábító görög papok megbüntetését illeti a' jelen intézvényben, ez igazságos; de minden vallásu papokra kiterjesztve. Így, ha egykor azok is bűnhődtek volna, kik a' vegyes házassági controversiák idejében oly sok protestans lelket térítettek át, — most nem volna semmi baj. Továbbá miért e' s u d á l k o z o t t azon, ezt akkép commentálta: „mivel, ugymond, annyimeg annyi sérelmes praecedentia után, ezen intézvénynek is el kellett érkezni, hogy szaporitná a' többi hasonló! „És itt ama praecedenseket szóló mintegy újaira szedte, mi — pedig megolvastuk. De ugy találtuk, hogy a' gróf nem akarta mind a' tiz újat csak egyszeresen sem megrakni — mivel? no 's hát . . . . gyűrűkkel! Csudálkozását végre azzal fejezte be, hogy az okozatok o k á r ó l is tón említést. Igen, mert a' ns gr. nem elégszik meg azzal, hogy: mi t? nála a' k i? főbb kérdés; mert ő ugy tartja, hogy a' k i az okot, a' mi csak az okozatot jeleli. 'S ő azt hiszi, hogy már itt a' kor, mellynek kellékében sőt tán jellemében fekszik, hogy legyen minde nek föltöltök-kereső. Ő itt feltalálta, kitalálta, megnevezte az okot és bizonyos t ö r v é n y t is mellé. Indítványá oda terjedt, hogy a' jelen intézvény sérelemkép orsz. gyűlésre jegyeztessék 's ott a k k é p orvosoltassék, miként Ulászló törvénye rendeli.

Utána B. I. állott fel — mire? a' szószerkére? oh nem, csak a' főisp. háta mögött saját lábára és így szólott: én az előttem szólottat egészen pártolom. Miután azonban az előbbi intézvényt egyszerűen félretettük, a' jelent is egyenesen föltre kell tennünk, a' f i u t u g y m i n t a z a t y j á t. Hogy ez az előbbinél még sérelmesb, az kétségtelen. Ebben már előlege s jelentést kívánnak a' transitusokról és pedig csak a' g. n. egyesülteknél; de holnap a' protestansokra és katolikusokra is kerülhet a' sor, majd ezek sem térendhetnek át előző jelentéstétel nélkül. 'S így a' törvény elibe egy akadály után a' másik gördíthetetik, mig ott leszünk, a' hol voltunk ante diem. P. Jgr: nem nézhetni el fájdalom nélkül, hogy azt, mi a' legutóbbi orsz. gyűlésen törvény által elintéztetett volna, most önhatalommal szándék rendezgetni. Tegyük föltre a' jelen sérelmes intézvényt; fölírni nem akar 's pártolja egészen gr. E . . . . I . . . . t — M . . . . t h I. detto.

T. K. alispán: „az indítvány első részét (hogy az intézvény mint törvénybe ütköző sérelemkép jegyeztessék föl, vagy mint sérelmes tétessék föltre, pártolja, de a' második részt, az orvoslásnódra nézve, most nem pártolhatja. Miért nincs országgyűlésinken a' sérelmek előadása már ma oly hatásal, mint volt hajdan? kérdi. Felelet, azért: mert ma már igen sok sérelmink vannak. Van nekünk egy hatalmas eszközünk t. i. a' felelősség, volt is ezen fegyver-használatnak sikere nem egyszer. De most nem tanácsos azt használnunk; hagyjuk ezt más alkalmas időkre. Addig ne tompítsuk el ezen törvényesen-hatalmas fegyvert.“

Mi ezen igazán szép szavakban egy kis szándékos zavart sejtettünk 's épen ezért szívünkbelől mondjuk: éljen sokáig alispán ur 's legyen sok társa e' hazában! — Főispán: „már előbbi gyűlésen is megegyeztem abban, hogy a' transitus ügye egészen a' törvényhozásra tartozik, miért is a' jelen intézvénynek, melly az előbbinek hasonló sérelmes kifolyása, félretételében az indítványzó gróffal kezlet fogok; de az indítvány második részére nézve e. alispánal tartok.“ Ezután Z. L. thiró (vezérszónoka azoknak, kik a' magasztosan-nemes és komolyan-víg humort szeretik) így hallatá szép és bölcs szavát: „én ts Rk! szeretem a' kormányintézvényit védeni: de a' hol törvény sérte t ó d i k, ott már nem v é d h e t e m (hm!) Ha p a r a n c s o k által akar na a' hatalom kormányozni, ugy én első v o l n é k, a' ki kivándorol. Ámde ts Rk! nem rosz szándékból, nem nem-akarásból nem teszik mindig azt, mit a' nemzet akar, hanem egyedül azon hibás kis elvecskéből, hogy a' mít jónak látnak, mindenkép fen akarják tartani avagy létesíteni.“ Ki gondolná, hogy e' komoly szavaknak mind elejét mind végét de még közepét is megmosolygá a' közönség? Azonban

Félreértés elkerülése végett itt nyilván tudtul adjuk mindennek, a' kit illetne, hogy ezen mosolygás, csak azért történtik, mivel az é r d e m e s e n - é r d e k e s szónok ha komoly hangon szól is, és ha nem mondja előre is meg, hogy h u m o r i s á l, — már mi ezt tudjuk, és — nevetünk. J. J. b. általjában mint sérelmet félretételni kívánja jelen intézvényt. Mindazáltal

Ez ügyben fölírni nem akar, mert a' süker reménye semmikép sem m o s o l y g f e l é j e. B . . . . k y I . . . . radicalis curátakar és Ulászló törvényét a' felelősség iránt módosítani kívánja 's ezt utasításul adatni kéri. Elnök főisp. „ez ellen kifogás nem lehet; tehát adassék ki a' tárgy egy választványnak korszerű javaslat 's illetőleg utasítás-készítés végett.“ Alispán T. K. ur a' választvány-kiküldést a' felelősség iránti utasítás-készítés végett szinte pártolja. S . . . . nyi H . . . . k b. csak arra nézve látja szükségesnek az utasítást, hogy a' fenlevő törvényeknek (a' felelősséget illetőleg) süker szereztessék. — Végzés lón: az intézvény sérelmül feljegyeztetik 's a' felelősségi törvények iránt utasítás készítettik.

Második volt a' közérdekű tárgyak közt Pest m. levele, mellyben a' nádori ünnepélynek novemberre halasztásáról 's arról, hogy az ünnep vezetését a' kormány karolta fel, tudósít bennünket. P. fy J. f. gr. ha már, ugymond, a' dolog élire a' kormány tette magát, ugy a' ts Rknek a' költségekről fölölösleges többé gondoskodni. Csak egy fényes küldöttség neveztessek ki részünkről, melly főisp. ó nmlga vezérlete mellett azon alkalommal Nádor ó fenségének e' megye hódolatát megvigye. T. K. alispán: a' költségekről most szó nehezen lehet, 's ha még is . . . . akkor hiszi, hogy megyénk Rendei is szivesen járulandanak hozzá. A' veretendő emlékpénzek megszerzése iránt azt véli, hogy minden e' nemű pénzekből egy egy darabot rendelne meg a' megye saját nemesi p. tárából, járásokban pedig a' főbírák ivet körözteszenek, hogy ekkép a' magányosoknak is lehessen illy emlékekkel szolgálni. B. F. gr. ha valaki, bizonyosan én egyik legmélyebb tisztelője vagyok nádorispán ó főhűsége érdemeinek; de miután a' szándékolt nemzeti ünnepet a' kormány vezérli, nem gondolja szükségesnek költségekhez járulásunkat. Elnök: én is azt hiszem, hogy ha a' kormány a' dolog élire állott, bizonyosan a' költségeket is viselendi.

Az emlékpénz egyegy példányát azonban levéltárunk számára megrendeljük. R . . . . szky J . . . . s: „a' bizodalomnak legszebb jele az, melly a' nép köréből és kebléből emelkedik ki. Mi készek voltunk megtenni mindent e' bizalmunk

ünnepies kifejezése. — **Végzés:** a' tiszteledő küldöttség kinevezése és a' levéltár számára egy példány az emlékekből. (Folyt.) P u k u s.

Gömörmegyei közgyűlés. Sept. hó 7dik 's következett több napjain főispánhelyettesi elnöklet alatt tartott közgyűlésünket első alispánunk a' megye állapotáról jelentésével kezdé meg, előadván, hogy az egészség megeszerte megnyugtató, bár nyár közepén ittott az epemirigy jelenségei mutatkoztak, a' tisztviselők kötelességeiben pontosan jártak el, utaink nagy részben jó karba hozták, melyeknél erőlyes másod-alispánunk ernyedetlen szorgalmának 's a' köz erő-alkalmazásra megbízott választvány gondosságának jótékony következtései jó eredményben mutatkoznak 's a' még kijavítást várók maradványbeli közmunkával haladék nélkül megigazítottatni fognak, számos hid-készítés után kevés van még kijavítandó 's újra építendő, azonban mind dolgozat alatt, így jövő évre rosz hindunk maradni nem fog.—Börtöneinkben szenvedő rabok száma **256**, mindnyájan ki vannak hallgatva, az adó jelen szük idő daczára is telhető igyekezettel hajtatik be, de ez év terméketlensége súlyos aggodalmat okoz, 's ha a' mult évi állapot jelen év szükségével összehasonlítottat, sokkal nagyobb inségtől retteghetünk, minek elhárítása céljából a' termésnek összeírását megrendeltetni, a' helytartó tanácsot fölírás utján adófizetőink felsegellésükre **20** ezer pft kölcsön eszközése iránt megkérni 's a' katonaság egy részének máshová helyzetését, és ha ez nem sikerülne, zab-illetőségük helyett szénapótléknak elfogadandását szorgalmaztatni javasolta. A' Rendek előterjesztőnek köszönetet szavazván, midőn a' tisztviselő kar szorgalma is dicsérettel méltányoltatott, a' javaslatok körüli hosszas viták után határozattá lón: a' termés miséjét és mennyiségét, adófizetőink keresetmódjoknak helyenkénti kimutatásával szolgabiráink haladék nélkül összeírván, legelső közgyűlésünkre beadni kötelesek; a' helytartó-tanácsot kebelünkben szállászó katonaság máshová elhelyezése iránt, egyszerűs mind arra kértük fel, hogy miután, bátor hatóságunk körében a' fenyegető inség enyhítése tekintetében minden módot megkísértünk, az előálló szükség rémképeit eltávolítani képesek nem vagyunk, a' már is előállott inség elhárítására nézve czélszerűn intézkedjék. A' nyomor és szükség enyhítésére bírsági pénztárunkból 's nemeslelkű ajánlatokból mult évben létrehozott magtár-kezelésre megbízottak számadásaiknak bemutatására utasítottak, a' kiosztott termékek nyombani beszedése úgy rendeltetett el, hogy szük termék tekintetbevételével a' kamatok fele most engedjék el 's a' beszolgáltatandók ujjában osztassanak ki. A' megyében czélba vett tűzkármentesítő intézet létesítését tárgyzó javaslat jövő gyűlésre beadatni határozottat.

Az utakrai rendszeres felügyelési mód kidolgozására megbízott választvány jelentése nyomán, az az utak vezetése 's készítése mellett eddig is technikai ismérétséggel dicséretesen működött P. A. rendes mérnökünkre bízott, úgy azonban, hogy az utak kijavítására 's készítésére, az új utvonatok kijelölésére 's készítésük módjának ön vezetése mellett kimutatására, tervekészítésre gondosan felügyelni 's illetőleg munkás foglalkozását fordítani leendő köteles, illy minőségbeni szolgálataért a' nemesség által viselendő 's már előbbi közgyűlésben az utakrai felügyelés költségeinek fedezésükre megajánlott öszvegből évenként **300** pftal jutalmazandó lesz, — rendelkezésétől, szinte az említett ajánlatból évenként külön külön **60** pftot pótlékfizetésül nyerendő **5** uti biztos, és szinte **60** pft évi fizetéssel ugyanazon ajánlati öszvegből ellátandó **23** úti ór függésben leendvén.

Olvastatván a' helytartó-tanács azon intézvénye, melyben a' görög nem egyesültek vallásairai átmenet tárgyában legközelebb kibocsátott rendelvényt, az **1840**ik évi **31k** törvény **51k** 's következő **§§**ra hivatkozva oda módosítja, hogy ha községek kívánának említett vallásra átmenni, az előbb, az átmeneti szándok indokaival, terjesztésük föl, egyszerűs mind arról értesít, hogy a' karloviczi érsek, kibocsátott helytelen 's törvénybe ütköző körleveleért rendre igazítottat: a' Rendek e' részbeni intézkedést törvényesnek most sem ismérve 's egyoldalúságánál fogva, mint a' törvényhozás körébe vágót sérelmesnek tekintik 's az ellen; de egyszerűs mind abban felállított elv ellen is, hogy a' községek átmeneti ohajtása indokaival együtt előzőleg megvizsgálás végett följelentessék, nehogy ebből az irt törvényt illetőleg mind két evangelica vallásrai átmenetel kérdésére következtetés vonassék — ovásukat jegyzőkönyvileg kijelentették. —

Szabolcsnak a' főispán-helyettesek törvényszékekeni elnökléséből folyó sérelem pártolására felhívó levele, olly kijelentés mellett, hogy megyénkben a' főispánhelyettes és a' Rendek között legszorosb kapocsba fűzött bizodalom mindinkább szilárdulván, midőn közkedvességű kormányzónkra nézve és ellenében jogaink épségben tartása miatt felszólalni eddig okunk nincsen, így a' még nem próbált el-

nöklés ellen végzésileg rendelkezni sem — pártoltatván, országgyűlésre sérelmül följegyeztetett.

Vasmegyének Korzímics mérnök rétöntöző eszméjét a' gazdaszat tökéletesítése céljából pártoltatni kérő levele nálunk rokonkeblekre talált 's besorozás végett az országgyűlési utasításokkal foglalkozó választványhoz utasítottat. —

A' szomolnoki bányaszék levele, melyben arról értesít, mikép egyik szolgabiráinknak végrehajtás tekintetéből átkísérő levélben hatóságilag megküldött ítéletét azért nem fogadtosította, mert a' megyei hatóság 's bírósága csak akkor ítéltel bányabirtokos ellen, ha az bányabirtokán kívül más javakkal is bír, hol pedig alperesnek bányabirtokán kívül nincs egyéb vagyona, ott a' bíráskodás kizárólag a' bányaszéket illeti, nem kis felindulást okozott. Ezen okoskodás törvényekbe ütközvén, nehezteléssel vették a' Rendek e' terjesztéséről érkezőt 's e' visszautasítást törvénybe ütköző önkényes eltérésnek tekintik 's azért ő felségét a' törvénysértő bányaszékek korláti közé 's rendre igazítottatása iránt megkérni határozattak.

Elnök főispánhelyettes indítványa folytában, országunk érdemekkel halmozott nádora felszázados hivataloskodása betöltésének napján ohajtott üdvözlésére 's e' megye irántai tiszteletének bemutatására küldöttség nevezetett. —

A' köz erő alkalmazására megbízott állandó választvány beadott kimerítő jelentése, melyben eddigi munkálkodásának eredményét 's a' teendők szükségét, a' még fennmaradt öszves erőt, 's azok hova fordítandása iránti véleményét, az utak állandósítását tárgyzó javaslatok kíséretében mutatta be, mint a' tiszta kezelés és pontos eljárás példányképe közméltánylást aratott 's javaslatában előterjesztett üdvös eszmék sikerbe vétetni határozattak. Előterjesztése folytában Zólyom és Liptómegegyék határaig két új utvonat-megnyitásra 's kijelölésre bizottságok küldetnek ki, mely utak ha, mint hiszszük, létesülésnek fognak örvenдени, megynék gyáripara's kereskedése ujjab jótékony eszközökben találndja felvirágzása biztos emeltyűjét. A' marhahus fontjának ára **10** és **9**, a' juhhúsé **6**, a' sertéshúsé **14** krra határozottat. — Jövő közgyűlés határideje nov. **12**. 's következő két napjaira; törvénykezések kezdete nov. **16**ik, évnegyedes törvényszék kezdete azon hó **23**ik, évnegyedes közgyűléseké azon hó **30**ik napjaira tüzetek. L e v e l e z ő.

Szepesmegyei tiszújító közgyűlése.

Lőcsén, october **2k**án. Szepesmegyének tisztikara, mely f. e. september **29k**én főispáni elnöklet alatt választottat, következő: alispánokul közfelkiáltás által megmaradtak: első Jóny Vince, második Görgey Arnold; főadószedő felkiáltás által megmaradt: Goldberger Imre; ellenőr felkiáltás által lett Görgey Herman eddigi aladószedő; főügyész szavazás által lett: Jámborszky Lőrincz eddigi alszolgabíró; alügyész szavazás által lett: Szontagh Károly eddigi tiszteletbeli alügyész. Nemesi pénztárnok felkiáltás által lett: Bobest Mátyás, ki mult közgyűlésen szolgabírói hivatalát letette. A' lőcsei járásban fősolgabíró felkiáltás által lett: Görgey Geyza, eddigi alszolgabíró ugyanott; alszolgabíró felkiáltás által lett: Horváth Sándor; aladószedő szavazás által lett: Zaffiry Pál eddigi rendes esküdt; esküdtök lettek felkiáltás által: Szerdahelyi Frigyes és Záborszky Boldizsár. — A' magurai járásban fősolgabíró szavazás által megmaradt: Sváby Ignác; alszolgabírák felkiáltás által maradtak: Lányi Ferencz (kit a' m. főispán ezuttal fősolgabírói czimmel ruházott fel) és Mattavovszky János; aladószedővé szavazás által lett: Sváby Gáspár; esküdt felkiáltás által megmaradt: Schneider János György, lettek: Schneider Adolf és Görgey Sándor. — A' bányai járásban fősolgabíró felkiáltással maradt: Máriaassy Ádám; alszolgabírák lettek szavazás által: Jekelfalussy Emil eddigi esküdt, és felkiáltással Kolačovszky Gyula; aladószedővé szavazás által lett: Wya Antal eddigi rendes esküdt, esküdtökké pedig felkiáltás által: Gundelfinger Károly és szavazás által: Tóke Sándor. — A' tátrai járásban fősolgabíró felkiáltás által megmaradt: Máriaassy Mihály; alszolgabírák maradtak felkiáltás által: Sponer Antal György és Glós Miklós; aladószedő maradt felkiáltás által: Glós Lajos; esküdtök maradtak felkiáltás által: Zaffiry István és Kis Albert. Számvevő: Mattavovszky Ince; utiigazgató: Jancsó József; hajdúk hadnagya: Gundelfinger Ferencz; központi biztos: Doleviczényi Gábor; kézmárki biztos: Cornides Pál; főorvos: Fortmayer József mérnök: Fabriczy János, vetélkedők nem lévén, hivatalaikban megmaradtak. Ugyszinte megmaradtak a' sebészek és bábák is; Késmárszky bányai járásbeli sebész tiszteletbeli főorvos czimmel.

Vége a' m. főispán szokásos jogánál fogva kinevezte a' jegyzői hivatal ekképen: főjegyző: Kray Miksa és első aljegyző: Görgey Hugó megerősítették; második aljegyzőnek nevezetett Engel József eddigi rendes esküdt; tiszteletbeli aljegyzőknek pedig gr. Csáky Móríc, Szontagh Vilmos, Jancsó Vince és Doleviczényi Róbert. Irodaiigazgató:

Nagy Lajos megerősített, úgyszinte Bobest Emanuel levéltárnok is. Elnöki irnoknak nevezetett: Hosszu László; levéltárnoknak: Spiegel András; a' jegyzői hivatal irnokainak: Spiegel Károly és Bárdossy Ferdinand.

Az egész tisztujítás, mely teljes illedelemmel számos hölgykorszorúnak a' karzaton jelenlétében ment véghez, délutáni három óraker már be volt fejezve 's mint nem mindennapi nevezetesség, megjegyzésre méltó az, hogy kivéven azokat, kik a' mult közgyűlés alatt leköszöntek, mindössze csak három tisztviselő, ugymint két aladószedő és egy esküdt maradt ki eddigi hivatalából, a' többi mind vagy felebb lépett, vagy előbbi állásában megmaradt.

September **30k**án főispán ő méltósága Lányi Sándort, Breuer Sándort és Fabriczy Gyulát tiszteletbeli alügyészekké 's néhány más egyedet tiszteletbeli esküdtökké nevezett ki. Táblabírák ezuttal nem nevezettek, miután azok, kik ezen kitüntetésre érdemeseknek látszatának, már a' minapi főispáni beigtatáskor ki lőnek nevezve. Jancsó Vince pedig tegnap nyert aljegyzői hivataláról lemondott.

Ezekután közgyűlés volt 's legelőször is kihirdtetett egy elnök i levél, melyben hírládati k, hogy ő felsége, nádor ő fensége felszázados hivataloskodása ünnepét november **5**én megülneti 's a' pesti iparoskolát ő fensége nevével díszesítettni kívánja. Ezen levél rendkívüli lelkesedéssel fogadtatott 's azoknak, kik e' megye küldötteiül az ünnepély idején Pestre menni kívánának, meghagyatott, hogy magokat jókor főispán ő nagyságánál jelentsék.

Egyébaránt ez ülés föltárgya a' fenyegető inség volt. A' vitás sokfelé elágazott: némelyek kölcsönt, mások szabad ajánlást, a' túlnépesedést gátló eszközöket, magtárak kezelését 's többefélt emlegettek. Végzéssé lón: hogy **20** ezer pforintig rugható kölcsön vétsék fel 's azon élet vásároltassék; a' kölcsönt magok az adófizetők, kik abból segedelmet nyerendnek, térítsék vissza; a' beszedhelleniségekért és kamatokért a' nemesség kezeskedjék, de ollyformán, (miután általányosan elismertetett, hogy itt kérszerítésnek helye nem lehet) hogy azon esetre, ha némelyek a' szokott felosztási kulcs szerint reájok esendő mennyiséget megfizetni vonakodnának, a' híjány a' házipénztárból pótolassék. Az a l a p e s z m e, melyet M. Á. táblabíró hozott szönyegre, itt az volt: hogy a' nemesek ne csak általányosan szólíttassanak fel segedelemdadásra (minthogy az illy felszólításnak csekély sikere szokott lenni,) hanem formaszertint felosztás, repartitio történnék, és mindenki a' reája esendő illetőségnek szabad akaratból megajánlására szólíttassék fel. Így reméljük, hogy a' kisebb vagyonuk a' reájok esendő illetőséget csekélyisége miatt minden készséggel megfizetendik, a' gazdag uradalmak pedig már csak azért sem maradandnak hátra. Megválnak, minő lesz a' siker. A' kezelési utasítás készítésére választvány küldetett ki.

A' közgyűlés, folyvást főispáni elnöklet alatt, folytatott october **1s**ő napján is, 's ekkor nevezetesen fölvetetett a' házi adónak előleges kivétele az **184**º/ki katonai esztendőre; a' házi adó ezuttal **45,244** pforintot **10**º/º krt teend, melyben foglaltatik a' katona-élelmezési veszteség **9357** pftal, és az előfogatok **4000** pftal. (Ez **48** pkrajczárral számítván egy állomást, vagyis két mérföldet, teszen **10** ezer mérföldet és így ezen előfogatokkal a' földteke egyenlítőjét majd kétszer körül lehetne utazni! (Öszszehasonlítás végett megjegyeztük: hogy a' házi pénztár **184**º/º évbén **51,795** pft **11**º/º kr. — **184**º/º pedig **41,262** pft **37** krajczár volt.)

Pozsonymegye levele következében, az erdélyi törvényhatóságok fel fognak hivatni, hogy a' Magyarországi egyesülés eszközése végett országgyűlési választványt küldjenek ki.

Pestváros felszólítása azon költségek pótlására, melyeket a' pesti kórházban ápolást nyerő vidékiek okoznak, annyiban viszhangra talált, hogy azon költségek az olly egyedek magány-vagyonából, (de nem a' házi pénztárból) meg fognak térítettni.

Hogy ez alkalommal a' lakomák, nyilvános és magány-házaknál tánczvigalmak, több rendbeli zenésztársaságok 's egyéb mulatságok nem híjányzottak, említeni szükségtelen; de megemlítést érdemel talán az is, hogy egy műkedvelő társaság, mely leginkább tanuló ifjakból állott, sept. **27**én egy magyar szindarabot (szökött színész és katona) adott elő, nagyszámu közönség előtt.

Egy igen kedves vendégünk volt ez egész idő alatt m. előterjesztő udvari tanácsnok Zs. E. ur, e' megyének szülöttje és három ízbeni országgyűlési nagyhírű követe. — Közli Fabriczy Sámuel.

Biharmegyei közgyűlés sept. **23k**án. A' kegyes olvasót Bihar tanácsterembe vezetem. Felolvastottat a' megye állapotáról értesítő alispáni jelentés, melyből a' rendek megérték, hogy a' rabok valóóságos száma mai napon meghaladja a' nyolczszázat. Ebből alkalmat vőq

a' m. főisp.helyettes annak indítványozására, hogy a' kisebb rendű vétségek megfenyítettése iránt magok a' tisztviselők intézkedjenek a' nélkül, hogy az ezek elkövetőit, mint eddig szokás volt, a' megye börtönébe kísértessék. És lón helyeslés több oldalról. A' főisp.helyettes véleménye szerint a' rabok roppant száma a' megyében uralkodó szükségből származik. És elnök urnak némi részben igaza lehet, de igaza volt tb. B. J.nak is, ki saját tapasztalására hivatkozva a' rabok megszorodtának okát nemcsak a' szükségben véli rejleni, hanem azon körülményben is, miszerint a' megyei tisztú ügyvédek a' bűnügyi iratokat elkészítettlenül bocsátják törvényszéki tárgyalás alá, úgy hogy a' tárgyalások felderülő hiányok miatt a' törvényszék majd a' tisztú ügyvédi szerepet veszi fel; majd vizsgáló küldöttségé alakul. 'S ezért felkéri az alispánokat, hogy a' t. ügyvédek az iratok tökéletes elkészítésére utasítsák. Utána másod-alispán mentegeté az ügyvédi hivatal eljárását, majd a' tárgyalásra kitűzött ügyek szövevényességét, majd a' tisztú berendelt tanuk meg nem jelenését hozván fel; egyébiránt az indítványt pártolja. Az indítvány ellen azonban előadott hogy igen fontos okok vezérelték a' megyét azon végzés-hozásra: minélfogva a' csekély vétségek megfenyítése a' tisztviselők kezéből kivétlenül, az törvényszékre bízott; 's kellemelenséget szülhetne azon okoknak a' végzés megmaradása végetti fölelevenítése; hogy rendezetlen eljárás mellett csak a' végzés fentartásával lehet némileg megközelíteni; hogy az igazságszolgáltatásban egyforma mérték tartassék 's az indítvány ellen, a' végzés fentartása mellett szólók között Sz. Lnek, az illetők által meg nem czáfolt beszédéből megértették a' rendek egyfelől azt, hogy a' végzés ellenére a' csekélyebb vétségek iránt az alsóbb tisztviselők részire utasítólág rendelkezett az alispáni hivatal; másfelől pedig azt, hogy bizonyos 's az illetők által a' csekélyebb vétségek rovatába sorozott hibáért ötven bot nyújtott osztályrészt. És sokan elszörnyedének, az indítvány pártolójá pedig, a' végzés fenmaradásaért felhozandó fontos okok kellemelensége miatt lesiklottak az indítvány mezejéről, az elnök intett 's a' végzés megmaradt — papiroson. Nekem pedig eszembe jutott, mit egykor olvastam: „Oh allmächtiger Haselstock! Fahre nur fort in deinem Bestreben den Menschen von hinten zu erleuchten, und brächst du auch bei der Arbeit zusammen, so sey versichert, deine Kinder werden nur in deine Fusstapfen treten, und unter der Leitung ihres geschickt führenden Meisters, Profos genannt, das Ziel erreichen, das Du verfehltest. Unbeschreiblicher Haselstock, dein Dasein sei gelobt!“ Igy a' mindenható mogyorópálca ismét visszafoglalá nálunk biradalmát, mellyből az eszelős érzélgőség kiütte.

Majd táblabíró B. J. előadása ébreszté fel a' rendek figyelmét; ki megemlítve azt, hogy az alispáni időszak jelentésben egy nevezetes tény nem említett meg, engedelmet kért annak bejelentésére. Ekkor előadá: hogy a' mult törvényszéki napok alatt némely rabok által egy folyamodvány intéztetett a' törvényszékhez. Ő a' folyamodvány tartalmát vitatás tárgyává tenni nem kívánja; hanem felhíja a' rendek figyelmét azon módra és körülményekre, mellyel 's mellyek közt a' folyamodvány készített; mert a' megyének az igazságszolgáltatás irányában örködni kell a' felett is: mi módon tartatik meg a' fegyelem azokra nézve, kik az igazságszolgáltatás miatt fegyelmi rendszabályok alá vonattak. Előadá szónok, hogy azon folyamodvány, melly a' törvényszékre adatott, a' kir. tábla által egy évi rabságra ítél rab T. J. tollából folyt 's kérdést tón: mikép történt ez, fegyelem-megrontás nélkül? mikép közlekedhetek a' külön börtönbe zárt foglyok az itéletileg bezárt rabbal T. J. fel? mikép eshetett ez a' külön börtönbeli raboknak, az illetők által elnézett, öszszejátszása nélkül? Ezért felszólítja másodalispánt, mint a' börtönbeli fegyelem élén álló tisztviselőt: szíveskednék e' tárgyban felvilágosítást adni. Conticuere omnes intentique ora tenebant. 'S most a' közönség vette által a' felhívást, melly hangos „halljuk halljuk!“ szavakban nyilatkozott. És a' m. alispán elmondá: hogy maga t. bíró B. J. sem kívánván vitatás tárgyává tenni a' folyamodványt, úgy hiszi, hogy minden felvilágosításnak szüksége elenyészik. De a' közönség nem elégedett meg a' kitérő válaszal és sürgeté a' nyilatkozást. Másodalispán ismét szól: „ha parancsolják jelentéssel szolgálók.“ (halljuk, halljuk) 's a' közönség hívé, hogy mindjárt meg lesz a' titok fejtve; de a' kitérés ismét védfegyverül használattott, 's az alispán harmadszor is szóla: „táblabíró ur felvilágosítást követelt; de én egyesnek számolni nem tartozom, én nem egyesnek, hanem a' közönségnek vagyok tisztviselője.“ És az alispán aggó tekintet vetett a' jobb oldalra, mint követelt közönségére, reméllvén, hogy az számolást nem követel; a' közönség nagy része pedig szakadlanul felvilágosítást sürgetett. 'S az alispán negyedszer szóla: „ha nyilatkozik a' többség, akkor kész vagyok.“ És a' közönség, melly már rég nyilatkozott, most ujult erélylyel kiáltá: „halljuk.“ 'S végre ötödször szólván, e' szavak-

kal fejté meg a' titkot: „a' foglyok beadták a' folyamodványt, egyebet semmit sem tudok.“ —

T. bíró N. I. előadá, mikint a' megye azzal, hogy az illető arrul, mi kötelessége, semmit sem tud, be nem érheti, mert a' megyei börtön nem azon hely, hol mindenki megjelenhessék 's indítványokat tehessen 's ha a' törvényszéken, mellyhez a' folyamodvány intéztetett, jelen lett volna, vizsgálatot kérendő vala a' felett: ki volt azon ember, ki a' külön börtönben levő rabokat az annyira divatba jött conferentia-tartásra felhíta, ki nekik jegyzőt vagy ügyvédet ajánlott, mert kötelességének hitte volna, hogy Bihar megye az ország közvéleményében esökkenést ne szenvedjen. 'S ha az alispán felvilágosítást adni nem tudott, azt kell adni az ügyvédi hivatalnak, azért erre azt szólíja föl. Az ügyvédi hivatal helyett azonban ismét m. alispán szólalt fel, előadván, mikint az illy kívánat sem törvényeinkkel, sem szabályinkkal meg nem egyezik, sőt bele vág a' biztossági munkálatokba 's az egész kérdés mellőztetését kéré, mert hiszen a' rendek csak nem akarnak subdelegata commissiót kiküldeni? Az alispán előadását elnök ur támogató, hogy t. i. mind a' folyamodvány tartalma, mind készülésének modalitása más munkálat tárgya; a' kettőt pedig elválasztani nem lehet 's felszólítá ezért a' rendeket, hogy semmit ne praecoccupáljanak. „M. alispán újra szóhoz jövén elmondá, hogy a' két felügyelőt vonják kérdőre a' rendek, nem őt. 'S most első alügyvéd H. J. tevő hivatalos jelentését, minélfogva ő ezen rabokra nézve felelősséggel nem tartozik, azokat táblás jegyzékeibe sem vezette. Meg volt é hatalmazva T. rab folyamodvány-készítésre, arról nem tud semmit, mert neki hozzá semmi köze nem volt. — Azonban kérdés tétetett: hogyan mehetek a' rabok T. hoz 's hogyan irathatták vele a' folyamodványt, midőn külön börtönben kell vala lenniök? Mire válaszolt Hr. J., hogy T. nak a' t. szék engedte meg, miszerint a' hajduk szobájában lehessen, T. ának a' hajduk szobájában az irás is meg van engedve, 's ha levéltárnok J. M. ur ad neki valamely irnivalót... A' levéltárnok közbe szól: „én soha nem adtam.“ E' szavak után másodalispán kezdé beszédét, úgy igazítván ki Hr. J. előadását, miszerint nem azon törvényszék engedte meg, melly elítélte, T. rabnak azt, hogy a' hajduk szobájában lehessen. Említé, hogy van a' megyének végzése, melly azt tartja: hogy ha levéltárnok ur akarja, irathat olyan rabbal mint T. — A' másod alispán és első alügyvéd beszédére azonban levéltárnok J. M. rögtön felvilágosítá a' közönséget, mikint oly végzés, millyent a' tisztú urak állítanak, a' megyei jegyzőkönyvben nem létezik. —

E' közben táblabíró T. Ö. előadá: hogy őt sem az alispán, sem az első alügyvéd nyilatkozata nem elégti ki. 'S alispán urnak t. bíró B. J. irányában tett azon nyilatkozatára, hogy egyes embernek felelni nem tartozik, azon megjegyzést tevő: hogy midőn arról van szó: betöltöttük é pontosan kötelességünket 's akkor azzal állni elő, hogy nem felelünk: — gyakran igen is világos a' felelet. Az alispánnak tudnia kell mindent, mi a' fegyelmi rendszer ellen történik; 's ha nem tud, akkor nem felel meg annak, mi reá van bízva. — Hr. J. azt mondá, hogy T. fogolynak az irás meg van engedve, de ebből nem következik, hogy folyamodványokat is irhasson, mert bezárt rabnak a' tisztú ügyvéd híre 's az alispán engedelmé nélkül folyamodványt írni nem szabad. 'S miután sem alispántól, sem első alügyvédtől felvilágosítást nem nyerhetek a' rendek, e' czébből a' várnagyot kívánja felrendeltetni. — Nem sokára másod alügyvéd K. A. beszédéből azt is megértették a' rendek, hogy a' foglyok még folyamodványuk tárgyalása előtt a' törvényszéki terem ajtaja előtti tornácra fel voltak állítva 's kérdés szónok: hogy nem tisztviselői előleges intézkedésre mutat é ez? (Kir. tan. B. M. közbe szól: én rendeltettem fel őket.) Emlité m. alügyvéd, hogy másod alügyvéd T. Zs. a' törv. széki tárgyalás után T. fogolyra nézve a' vizsgálatot meg is tevő 's világosítás-adás végett a' m. alügyvédet fel is hitta. Megjegyzést érdemel, hogy beszéde végén ígértet tón a' rendek előtt, hogy akkor, midőn ideje leszen, az illető helyen be fogja bizonyítani: kik valának részesek a' folyamodvány keletkezésében. Mi hiszszük, hogy az ígért teljesíteni is fog; 's úgy legyen. (Folyt. köv.)

Szabolcsmegyei közgyűlés folytatása. Szeptember 14én folytatván tanácskozásinkat, főispáni helyettesünk bemutató a' nmlgu htanácstól hozzá érkezett 's minden észrevétel nélkül hagyott mult évi jegyzőkönyvet. A' rendek m e g ü t k ö z v é n azon, hogy a' jegyzőkönyv csak egy személyhez 's nem magához a' megyéhez küldetik le, azt el nem fogadták. — Olva s t a t o t t t o v á b b a' nm. h. t. intézvénye, melly szerint a' vasárnapi tanodák tárgyában leirván, a' megye v e l tudatja, hogy a' kormány roppant költségei miatt a' tanítók jutalmazásához nem járulhat, hanem a' megyei rendek 's illető községeknek jóra törekvésében helyzi bizalmát. Jelen intézvény, mult gyűlésünknek azon határozatára, melly szerint a' legfelsőbb helyen illy vasárnapi tanítók némi jutalmazását kiknie bár-

torkodánk, jött le. — Ugyancsak előbbi gyűlésün król felirtunk, hogy a' nm. h. t. tanács ne a' Pesther Zeitungot tegye hivatalos lappá, melly feliratunkra válasz érkezett azon értelemben, hogy a' nm. helyt. tanács előbbi határozatánál marad, azt adván okul, hogy a' váltótörvényszékek a' Pesther Zeitungot vevék gyakorlathá.

Azon kérelmünkre, hogy a' nm. h. tan. a' pesti egyetemét orvosi magyar oklevelek szerkesztésére 's kiadására szorítsa, szinte lejött a' válasz, melly a' rendekkel tudatja, hogy ezentul a' sebész, szülész 's más illy rangú oklevelek magyar nyelven adatandnak ki 's egyedül csak az orvostanáriak fognak latin nyelven szerkesztetni.

Mire K. Ö. e r é l y e s szónoklata következtében az lón a' határozat, hogy ezentul a' latin okleveleket kihirdettetni nem fogjuk 's ezt a' nm. helyt. tanácsal tudatandjuk. Midőn pedig P. J. lelkész ur ez ellen azt gördíté, hogy ezen határozat csak az ártatlan orvosokat suttandja, S. I. közszereteti 's fiatal táblabírák azt válaszolá, hogy magányos személyek sorsa tekintetbe nem jöhet, midőn a' haza közérdeke 's méltósága forog fen. — Bizonyos urbéri, még be nem végzett pert a' nm. helyt. tanács fölterjesztetni rendelvén, az határozatot: hogy a' kérdéses pert annak idejében léposónkénti feljebbvitel után felküldendjük.

Olvastott Kraszna levele, mellyben elpanaszolja hogy az erdélyi országgyűlésre ismét meghívott, mit fáj-lalván, kéri a' rendeket, hogy anyaországbai bekebelezetését sürgessék. E' tárgyban.

Mi már megtettük ebbeli lépéseinket 's részvételt vettük a' panaszt. Egyéb nevezetes nem történt. Azonban nálunk Pestmegyének az elhírhedt szolgabírói kihágás irányában tanusított erélytelensége nagy indignatiót gerjesztett. —

A' buza köble 15 — 16 váltó ft. a' rozse 13 — kölen ninesen, tengeri kevés, burgonya még kevesebb, szőlő ige jó és elég. Szüretelni fogunk jövő hetekben. — Vad rucza 's egyéb szárnyas állat olly tömérdek, hogy az ember bámul rajta. Milliányi seregek röpülnek egyik mocsárból a' másikba. Az öregek sem emlékeznek illy roppant sokra, mint az idén van. Többen azt rebesgetik, hogy ez az éhség előjele, én legalább nem mondhatnám, mert ez inkább sok sültre mutat. — Br M.

Szab adkáról sept. 25kén. A' socialis téren minden egyes ember önmagában 's önmagára nézve teljes hatalom, a' rokonszenvek együttmunkálása pedig e' hatalom körét nevezetesen tágitja; mert az egyesületi eszmének azon gyönyörű sajátsága van: hogy a' kik socialis józan czélokra egyesülnek, hatásukat részvéten hideg milliók nem akarása sem képes akadályoztatni.

Az egyesületi eszmének lón nálunk is sikere, mert városunk több lelkes egyedei, főkép az iparegyesületnek a' nemzet szívébeni napról napra terjedő gyökerezése óta, — mind szellemi mind anyagi erőnköt növelni kívánván, a' dolgozó néposztály napi keresvénye fölöslegének gyümölcsözés által pazarlástól takarékoságra szoktatása, nemkülönben a' vagyonosbáknak jutányos feltételek melletti pénzt kölcsön kaphatása 's a' rémületesen terjedő uzsora körmeiből menekülése miatt, helybeli körülményinkhez alkalmazott takarékpénztár-alakítást elhatározták. Ennek következtében folyó évi február 17én itt Szabadkán a' bácsmegyei osztályok küldöttéi közbejöttével tartott közgyűlés alkalmakor Zákó István indítványa 's Zomborcsévi Ferenc városunk főjegyzője által az indítvány bővebb kifejtése 's a' takarékpénztárnak az egész hazára, különösen pedig városunkra hasznos létét kimutató előadása folytán a' takarékpénztár felállítására elhatározott, és az alapszabályok kidolgozására négy tagból álló választvány tudósítás terhe alatt közgyűlésileg ki is küldetett, ezuttal a' jelen volt követek ez intézetnek keblökben leendő terjesztésére hasonlóan felszólítottak. Az említett tervező választvány folyó évi május 17én tartott takarékpénztári ülésben munkálatát beadván, ez alkalommal a' megvitatt alapszabályok csekély módosítással helybenhagyattak, ugyanis a' kiküldött választvány a' részvények számát 200ra, az egyes részvényt pedig 50 p. fban határozta meg; azonban az aláírási ív-megnyitáskor reményünket haladólág 400 iratott alá, 's így a' felebb említett májusi közgyűlésben a' takarékpénztári egyesület magát alakultnak nyilvánítá, 's a' részvények számát 400, az egyes részvényt 50 pengő fban állapítá meg. Minek következtében az egyesület tanácsai pártfogást 's általa a' nm. m. kir. helytartótanácschozi fölterjesztést kérvén, a' részvények fizetését elhatározá. Azonban a' városi tanács e' tárgyban hozzánk érkezett 's felküldött takarékpénztári alapszabályink visszaküldetését magában foglaló helytartótanácsi intézvényt, — mellyben az foglaltatik: hogy miután ő felsége legközelebb kibocsátott rendeleténél fogva, a' takarékpénztárak alaptőkét 30 ezer, az egyes részvényeket pedig, mellyek egyszerre fizetendők, 100 pengőforintban megállapítottaknak elhatározá, — a' társasággal irányzá-

sul közlőtte, az egyesület az intézvényt folyó évi szeptember 13án tartott gyűlésében azon módosítással fogadta el, hogy a részvények egyszerre lefizetésétől, — tekintve városunk mostani rossz természetét s a kereskedésnek árnyékával is alig bíró helyzetünket, — minket fölmenteni s az egyes részvények három ízbeni lefizetését megengedni kegyeskedjék. Továbbá van szerencsém itt megérteni: hogy folyó évi július 19én tartott ülés alkalmakor Spelletich Bódog elnök által indítványozott s az iparegyesület felvirágoztatására czélzó főok-íparmútárnak 100 pengőftos biztosítéki részvények általi felállítására egyhangulag elfogadotván, annak megbíráására négy tagú választvány küldetett ki. Ezen terv-bíráásra megbizottak e részben készült észrevételeit be nem adták ugyan még, azonban czélszerű lesz nyomosb megvitathatás végett ezek alapvázlatát megismértetni következőkben:

1) Az iparmútár egy vagy több oly kereskedő által lesz felállítandó, kik elegendő vagyombeli biztosítást nyújtanak képesek. 2) Ezen aláírás folytán keletkező szerződés a váltótörvénysekénél, ugyszinté a helybeli hatóságnál kellő biztosítás végett bejegyzendő. 3) Az iparmútárban létező minden áru az egyesület tulajdonához tartozván, egyedül azok eladása illetendi a vállalkozót, ki mind az eladásról mind a bevételről hetenkint a megbizottak számot adni s az áruktól bejött készpénzt egy e végre készitendő s három külön kulccsal ellátandó pénztárba letenni tartozzék. 4) A vállalkozó, valamint a neki átadott minden áru, ugyszinté a pénztárba tett pénzre nézve is felelős, véletlen szerencsétlenségi esetben is (?). 5) Jóllehet a vállalkozó kereskedőnek elegendő biztosítékkal szükség ellátva lennie, mindazáltal hitel-szilárdítás végett alulírtak biztosítéki részvényeket irnak alá, minden egyes részvényt 100 ezüst frttal számítva. 6) Az iparmútár-kinyithatásra legalább 100 részvény-aláírás szükséges. 7) A részvényesek az aláírt összeget készpénzben csak azon esetre fizetendik, ha a vállalkozó kereskedő, mi nem remélhető, eleget tenni nem volna képes, ez esetre azonban alávetik magukat az 1836. 20. t. c. által kijelölt szóbeli bíraskodásnak. 8) Valamint egy részről a részvényeseknek az imént kijelölt eseten kívül semmi kötelességük, ugy más részről semmi előjogaik nem leendnek. 9) A vállalkozó kereskedő a megbizott egyedek által meghatározandó és száztól tíznél többre nem mehető eladási árt önmaga élvezendi, ugy: hogy a bolt-haszonbért évenként előre lefizetni, a fölszerelést maga költségén megtenni s a portékák hozatala, fentartása, eladása s ebből jött pénz-szerteküldés költségét önmaga viselni tartozik. 10) Az iparmútárba elfogadtatik bármimemű hazai gyártvány, s az illető gyártóknak az általok meghatározandó árt eladás után vagy megküldi, vagy ha el nem kelne nek, természetben téríti vissza. 11) A vállalkozó kereskedő, a gyártók által kijelölt s ehez megbizandó választvány által adott kamatozást kivül a vevőktől semmi más díjt nem követelhet; de az árut sem drágábban, sem olcsóbban nem adhatja el. Milodanovics István.

Erdélyi országgyűlési ügyek. A' sept. 28-diki tizenegye di országos ülésnek, mellyben az országos elnök egészségi gyöngéklédése miatt gróf Lázár László tartományi kancellár elnök, tárgya volt a megüritült egyik kormány-tanácsosi állomás betöltése. Emítve volt, hogy a főszámvevőségi elnökségre történt választáskor az unitariusok részéről második és harmadik helyen S a l a Mihály és S z e n t i v á n y i Dániel egyenlő szótöbbséget nyervén, mai ülésre új szavazás tüzetett ki a végett, hogy az egyenlő szótöbbséget nyert egyedek közül kimenjen a második és ki a harmadik helyre? A' mult ülésről szóló jegyzőkönyv hitelesítése után S z e n t i v á n y i Dániel k. t. bíró kijelenti, miszerint a' második helyre leendő soroztatás igényéről lemond, mihez képest a' k. és rr. új szavazással ne fáradjanak.

Elnök: Ha a' m. t. bíró ur lemondása elfogadtatik, fölösleges lesz a' szavazás; ha pedig nem, időkimelés tekintetéből két ládat ajánl használatni, hogy egy uttal a' kormánytanácsosi választás is véghez menjen. T ö b b e n: nem kell új szavazás. K o l o s m e g y e e g y i k k ö v e t e: Ha a' mult orsz. gyűlésen megállapított választási szabályok felolvastatnak, nem lesz senki, ki a' fenebb nyilatkozott kr. t. bíró lemondását elfogadhatónak találja. Ott tisztán meg van határozva, hogy valahányszor illy eset fordul elő, mindannyiszor új választás történjék. Egy főispán szerint hasonló eset merült fel 1841ben, az akkori jegyzőkönyv 55dik lapja kellő felvilágosítást ad, mit kelljen a' t. k. és rendeknek ez alkalommal is tenniük? E' közben a' kir. korm. szék a' terembe jöven s kormányzó ó nmlga az elnöki széket elfoglalván felszólítja a' k. és rendeket szavazataik beadására.

Egy kir. hivatalos: Mielőtt a' választáshoz kezdenének, szükségesnek tartja a' fenforgó szótageyenlőségre nézve kijelenteni, miszerint az említett lemondás következtében nem látja helyét új választásnak. A' mult orsz. gyűléseken hozott választási szabályokban ugyanis két illy-

forma eset van említve, egyik: ahogy a' harmadik helyen kap két egyed egyenlő szavazatmennyiséget, újra szükség szavazni a' végett, mellyik maradjon ki a' hármas számból? második eset az, midőn az első helyre nyerne ketten egyenlő szótöbbséget, és ismét szavazás utján kell eldönteni: ki menjen az első, ki a' második helyre? Ugyde a' k. és rr. minden választáskor arra szokták kérni ő felségét, hogy a' többséget nyert az első helyen álló egyedet méltóztassék megerősíteni: szóló gr. tehát a' második és harmadik helynek semmi jelentőséget nem tulajdonít és így a' kettő közt semmi különbséget nem ismer. E g y k i r. t. b i r ó olvassa a' választási szabályokat tartalmazó 1841ki jegyzőkönyvet s az előtte szólott kir. hivatalossal egyértelműleg megjegyzi, hogy miután már a' választás alatt nyilvánult közvélemény első helyre kitűzte maga választottját, kinek megerősítését ő felségétől az ország rendei kérni szokták; a' második és harmadik hely között különbséget, és így új szavazást tenni annyival kevésbbé szükséges, mivel a' mult orsz. gyűlésen is fordult elő hasonló eset, mellynél új szavazás egyáltalában nem találtatott szükségesnek. (helyes!)

E l n ö k: a' többség akaratát oda látja hajlani, miszerint a' második és harmadik hely közt különbség nem léteztvén, az új szavazás fölöslegessé válik.

Ezután a' k. és rr. szokott módon a' választáshoz fogtak. Szavazók száma: 205. A' kir. kormányzók a' terem-ből éljenések közt távoztván, helyettes elnök ur néhánjat a' k. és rr. közül segédeitül hívott fel a' szavazatok kiszédésére. Többséget nyertek — a' r. kath. közül: H o r v á t h István 198, S z e g e d i Mihály 195, K o z m a Pál; 185, a' reform. közül: K a b o s Dániel 196, g r. T h o r o c z k a y Miklós 191, b. K e m é n y Domokos 181; a' luther közül: G e b b e l Károly 205, B r e n n e n b e r g Sámuel 196, A r z Sámuel 187; az unitariusok részéről: G á l f a l v i I m r e 200, S z e n t i v á n y i Dániel 107, I s z l a i László 136 szavazattal. Elnök ur a' következő napi országos ülésre a' másik kormányzékai tanácsos-választást tüztvén ki az ülést elosztáta.

A' sept. 29kei tizenkettedik országos ülésnek, mellyben szinte tartományi kancellár ó mlga elnök, tárgya volt a' megüritült másik kormányzékai tanácsosság betöltése. A' tegnapi ülés jegyzőkönyve felolvastatván, a' napi rendre tüztött választás a' kir. kormányzék részvételével kormányzó ó mlga elnökle atatt szokott móddal ment végbe. Szavazók száma 205. Többséget nyertek a' r. kath. közül: B i r ó József 195, H o r v á t h Albert 174, g r. K á l n o k i Pál 162; a' reform. közül: S z a c s v a i Zsigmond 199, U g r o n István 173, g r. W a s s Albert 170; a' luther. közül: B r e n n e n b e r g Sámuel 188, B e r t l e f f Mihály 171, G e b b e l Károly 168; unitariusok közül: G á l f a l v i I m r e 186, M a u r e r Károly 180; G y e r g y a i Sámuel 174 szavazattal.

E l n ö k az october hó 1jén tartandó országos ülésre kitűzi az egyik itélőmester megválasztását, midőn egy szersmind az udvari kancellár-választást kíséző felirat is hitelesítetteti fog. Ezek után az ülés elosztott.

S z. U d v a r h e l y város követválasztó második gyűlését sept. 18dikán fejezte be. Az olvasó közönség előtt tudva van, mikép aug. 8án e' városnak főbíráját Bodrogi Györgyöt és főjegyzőjét Széles Károlyt választotta meg országgyűlési követekké azon többség, melly ugyanakkor a' székbeli udvarokon lakó, de kiváltságolt, vagy polgári telket is bíró's eddigelé a' követ- és bíróválasztásba mindig befolyással bírt tagokat kirekesztette. E' választást azért a' főkormányzék megsemmisítvén folytak a' készülétek heteken keresztül a' választásra. A' pantalonos rész (igy nevezetik az intelligencia) látva, hogy a' kék nadrágosak derekasan esztélyeznek, hozzá fogott a' boros oszonnákhöz. Egy este a' két tanya ugyanazon utcának azon során s 3 szomszéd k ö z e g r e esett. A' józan vezetők a' pantalonosakat az utcáról bevitték az udvarra s így helyben elkerültek minden zavart; de midőn éjjel a' pantalonos rész haza indult, ámbár lámpákkal fel volt készülve, hogy a' rendőrség, mellynek főnökei a' kék nadrágosak között voltak, beléjük ne köthessen s ámbár az ut közepén ment: öszszecsapás történt, mellyből néhány embert mások vittek haza, de élet nem vesztett el.

Mindenki fél a' kezdést a' másokra veti, annyit azonban igaznak mondanak: hogy a' kék nadrágos fél főnökei dudolták volna a' guny dalokat ez alkalommal. A' pártok állása illyen volt: egyik felől állott Udvarhelynek és a' széknek értelmisége s a' közpolgárokból anyyi, hogy a' szavazható tagok számát 225re tevé, ezekből 120 a' pantalonos részen volt s ez biztosan tartotta kezében a' győzelmet. De nagy akadályára volt, hogy azon férfi, ki két országgyűlés alatt e' várost dicséretesen képviselte, t. i. K. J. azért, hogy a' nép választási jogát könnyebben viszszaaphassa, szavát adta: hogy követiséget nem vállal s kiket a' pantalonos rész helyébe akart, azok a' köznép előtt még igen ifjak, vagy

ujak voltak. A' második, vagy is kék nadrágos párt eleinte kevesebbé volt, de erős volt először pénzzel, másodsor az előjárók hatalmával. Ugyanis Udvarhelyen háromféle törvényhatóság van: vannak a' városban olly telkek, mellyek nemesi birtok néven a' székhez tartoznak s ezek fő tisztje a' nemesek hadnagya, kit ott tizedesnek hírnak; vannak városi, vagy polgári telkek, mellyek fő tisztje: a' fő bíró; vannak olly telkek, mellyeket várföldnek hírnak, mellyek a' gr. Kornis család birtokai s ezek fő tisztje a' grófi család felhatalmazottja. Jelen körülmények között mind e' három hatalom, melly együttviszi a' rendőrséget is, egyesülve volt a' kék nadrágosak kezében. A' nemesek hadnagya t. i. ipa az egyik követjelöltnek; másik követjelölt volt maga a' főbíró; S. K. a' várföld fő tisztje egyszer mind a' szék köz felperecsi ügyvédé.

E' viszonyoknak sok haszna volt, ha magok a' főnök személyek nem akartak volna is vele élni. A' pantalonos rész győzelme biztos reményével ment a' gyűlésbe, de reményét a' titkos szavazásban helyezvén a' czédulákali szavazást akarta keresztülvinni; ez és más választási szabályok fölött, mellyeket mindkét fél életkérdésnek tekintte, a' vita két napig folyt. A' pantalonos fél nem bánta volna, hogy kinek tetszik a' czédulával, kinek tetszik a' szóval választás követkeit; de a' kék nadrágos fél nem engedett semmiben s végre szavazásra kelle bocsátani e' kérdést, minek eredménye volt, hogy 145 szózat 122 ellenében a' szóval teendő választás mellett nyilatkozott s ezzel bizonyos volt az is, hogy S. K. és B. G. fogják nyerni követiségre is a' többséget. S. nyert 145, B. G. 134, K. J. 118, C. L. 107 szavazatot.

Nagy szerepet játszott azon 20 — 30 szózat, mellyeket a' várföldön lakó, de városi telket is bíró polgárok adtak, de mellyeknek létezőiket a' pantalonos fél csak szavazáskor tudta meg. Sokba került a' győzelem és a' mit a' kamrából, pénzéből s erszényéből adtak a' győztesek, arra az ellenfélnek nem lehet szava, erre csak az elfogulatlan s részt nem vett honpolgár sohajthat fel a' haza érdekében; de ha e' győzelem ára az leend, hogy a' rendőrség, melly a' főbíró és tizedes kezében van, megszűnik, e' miatt soknak lesz joga panaszkodni.

Mármarosban! szeptemberben. Bencza Vazul fiatal pór nemes rablóra a' n. vármegye 200 pftnyi jutalmat tüztött ki, ha élve fogatik el, 100 pengőt ígért pedig annak ki halva szolgáltatja kézhez. Ez noha becsületes családból származott, már egy ízben éjjeli rablásai miatt rögtön-bíró'ság által akasztófára ítéltetett, de megszabadított s börtönbe vettetett. Innen elszökött és most születéshelye közelében dulva barangolt szorgalmasan lop s noha gyakran éjjel jelenik meg ott, még sem merik a' lakosok elfogni, mert számos rokonnal bír, a' hatóság minden lépéséről tudósítatik: ennél fogva odább áll. Nem rég kedvese tartózkodási helye árultott el s az a' törvényszék kezébe került. Mi a' rablól annyira felbőszítette, hogy a' feladónak felgyújtotta kazal szénáját s három szarvas marháját keresztül szurta, miután őt magát felhóltá veré. Egy más nemes embernek, ki szinte segített kedvese elfogatásában, mindkét lábába lótt, öszszeszevta fejét s nejét irgalmatlanul megdöngötte. Miután most jutalom van fejére kítűze, remélik, miszerint nem sokára megszabadulnak tőle. — A' burgonya környékünkön is nyavalyás s több vidéken egészen megromlott és használhatlan. Ez főleg a' bércezes Verhovinában tapasztalható, hol a' zab — ez egyetlen gabnafaj is roszszul fízett s mi eddigelő disznóknak mutatkozott is, azt a' beálló hideg semmivé teszi. Itten tehát az inség igen nagy lesz, főleg miután mult évben ott pusztító hagymáz uralkodott, az az idén is a' nagy szükségben s rosz táplálék mellett aligha elmarad. A' megye, mellynek nagyobb része szinte szegény, kérelmet nyújtott ő felségéhez gyámolítás végett, mit édes reménnyel is vár. Hihetetlen, mily szomorú, megható jelenet láthatni itt a' nyomorok. Verhovina terméketlen részből vonuljanak ki az inségzakkal rusznayak s jobb vidékekre, mellyek Magyarországon még elég számmal léteznek, települjenek le, addig is a' Tiszaszabályozásnál több ezer találhatna keresetmódot s ez által szükséges élelmet — vagy felső Szabolcsban, vagy Tiszadobnál, vagy Csongrádnál.

Nyilatkozat a' kolozsvári Nevelői kör részéről*) A' közelebbi pesti lapok egy tudósítását hozak a' kisdudovó-intézeteket Magyarhonban terjesztő egyesület választványának! Ennek 11dik pontja szerint „a' kolozsvári nevelői kör megoldás végett egy kérdést tón fel a' budapesti kisdudovók eszmecsere-társalgási gyűlésének, mellyre az érintett gyűlés felelete a' 67d. számú Társalkodóban kinyomva” s a' Nevelői körnek is leküldve van. A' kör e' feleletet atyafiságos tisztelettel vette; kénytelen azonban kijelenteni, hogy körünknek a' tisztelt társulattal leendő és gen ohajtott közlekedése megkezdésébe

*) Tisztelettel kérjük az illető lapok t. szerkesztőit e' nyilatkozatnak becses lapjaikba leendő fölvetelére.

valaki magát kéretlenül beléavatta. Ama kérdéskör ugyan is e körben soha említés nem volt tőle, annál kevésbé lehetett szó másoknál közléséről. Egyszersmind illyféle tévedés kikerülhetése tekintetéből nyilvánítja a Nevelői kör „miképp hivatalos levelezését mindig csak választott rendezője és jegyzője aláírása mellett teszi.” Kelt a Nevelői kör tizedik kisgyűléséből, Kolozsvárt sept. 19kén 1846. Gáspár János a kolozsvári Nevelői kör jegyzője.

Alulírt tisztelettel jelenti a t. cz. közönségnek, miszerint vasárnap october 11kén a helybeli legjelesb művészek közremunkálása mellett, az ó. cs. kir. fensége József-nádor magas pártfogása alatt álló s Josephinum nevet viselő árvaház javára nagy hangversenyt fog rendezni, mellyben Liszt Ferenc hazánkia is, keletre haszthatlan átutaztában, rövid itt mulatása alatt közreműködni fog, ez által a közlekedő nemzeti ünnephez saját mély hódolatával is járulandó. Melly hangversenybeni pártfogó részvételre a t. cz. közönséget mély tisztelettel fölhíja Petríchovich Horváth Lázár.

Budapesti napló. (Octob. skán.) Minap halandóságunktól szokatlanabb módon szorongattatván, egyik barátunkat szólított fel jöndonságrásra, ki e hivatásnak szívesen engedett; de rovatunk mellé gyászjelent tüzött, talán bizony szomorú sejtelen bánta t. barátunkat; mi azonban közönjük szépen ez elhamarkodott megítélését. Ez alatt Zerffi felfortyant az érintett „antidaskalia” miatt s mérgesen hadonáz a Honderu hasábjain, pedig rovatunkban épen csak azt czéloztunk megemlíteni, hogy Z. marczona tollal az utóbbi évtizedbeli magyar irodalmat tönkre vágynék silányítani; de fegyvert emelni ellene haszthatlan munkának találjuk, miután ellenkező adatokban, hála Istennek! dús a magyar közönség. Csak azt említhetjük meg, hogy ő saját elméletekint süteményre akarja változtatni a magyar irodalmat, mihez legutóbbi cikkében a kovászt is megette; — de milly sikerű süti kerül belőle, majd elvlik. — Irodalmunkból jelenleg is becses ujdonságokul mutathatjuk be: Bajza Világtörténetének V. s Kuthy Hazai rejtelmének VIII. füzetét, mellyek saját nemökben helyt állanak bármely fentoronzó idellen kritikaszter előtt. Szigligeti összes színműveinek második füzeté is megjelent, tartalma: „A rab” eredeti színű 3 szakaszban dalokkal. Ara 30 kr. pp. — Jósika „Abafy” című regényét egy fiatal író színműve dolgozza által, ebből igen élvezhető darab válhatik ügyes kezek közt. Ugyanazon regényirónk egyik regényét Finta színész „Néger” cím alatt dolgozta által színpadunk számára. — Mult szombaton „Az ördög része” című új víg opera nagy számu közönséget csodíte nemzeti színházunkba, s minthogy ez a kedves Lászlóné javára s különös igyekezettel adatott, általános tetzésben részesült.

Magyar tud. egyetemünk az idén kedvező nemzeti szellemen fog működni; nyelvünk ügyét kicsinyek és nagyok egyenlő lelkesedéssel karolják fel s már nem sok időt ígérünk, hogy nálunk e fő tanintézetben, minden, mint kell is, magyarleand: f. 1846; re igazgató: Verney József, hititani dékán: Szilassy János; jogtani: Virozsil Antal; orvosi: Havas Ignác; bölcsészeti: Jedlik Anyos; mindnyájan tudományuk és buzgalomukról közösen ismért férfiak.

Még egyszer emlékeztetbe hozzuk Marastoni művész-akademiáját (lásd mai Társalkodónkat) melly mult szombaton délután ünnepélyesen nyitott meg s a szemlélni vágyóknak folyvást nyitva áll; tanulók ez intézetbe mérsékelt díj mellett juthatnak; de megkivánatjuk, hogy előleg tanujeleit adják tehetségüknek, mert itt valódi művészi kiképezés, nem fölüleges rajzitanítás a kitűzött czél.

Minap volt sz. Mihály napja, a fővárosi nép szoros értelmű járványkórás-idejének egyik szakasza, midőn igen számos törekedett megunt szállását jobbra változtatni s mindenki csalatkozott; mert meg vagyon irva: verítékekkel fogod keresni kenyeredet, bármerre menedesz. Kik mégis e költözési rohamból hasznot merítettek, azok sorában elől állnak az újságírók, mert hírtárczájukat untig megtömhették. Legalább is minden második utcában volt látható egy pár veszekedő hordár s legalább is 12 utcában alig volt látható egy rendőr. Láttunk aszszonyokat hajba kapni egymással, de nem láttunk békeszellemet, melly elválasztotta volna őket. Láttunk pajzán gyermekeket kövel dobálni a szerencsétlen karavánokra, és ismét nem láttuk rendre utasító arcot, melly megfenyítette volna őket. De az illy csínyek elősorol-gatása unalmas is lehet, mert majd mindennapi. Lássuk inkább a mi magasan — habár nem mélyen is — tisztelt háziurainkat; ugy is némelyek ezental még magasabban bordják fejüket, mert hírszerint Pest város a diszes építés emelése tekintetéből minden udon építendő házat 15 évig adómentesnek nyilvánítand, si fabula vera. E szerint háziuraink is a szüzvállások sorába lépének. Mult héten a boldog háziurak ruganyos karszékben lógatva lábaikat emelt szemöldökkel szemlélték az elöttök levő asztalra hordott adományokat, szép jövedelmét Pesten fekvő házaiknak, mellyek évről évre sokaknál még jövedelmesbökké lesznek s még sem igen sokban találhatni közülök valódi kényelmes helyet. Jobbadán a tömérdek nagy ablak a fűtési költség-szaporítás — ugy hogy ágy, nagyobbszerű szekrény vagy butor, hacsak szeglethárántékosan nem illesztetik, két ablak közt nem fér meg. Minap egy tisztes özvegy két szobát bérelt ki s ezek egyikébe ifju urakat vélt beszállásozhatni; azonban ez ellen a házmester határozottan tiltakozott, a háziur parancsát adván okul, — ki, mint nekünk megszögák, nótelen s ezen házat gyakran meglátogatja, nem annyira a házi rend, mint a házmester csinos lyánkája megtekintése végett. Ertek ifju urakinnét fú a szél. — Egy másik ház ablakán következő rendes felirat olvasható: „Ebben a házban kiadatik egy ágyra való, t. i. nótelen embernek hónapszámra.” Szeretnők tudni: mi lehet az az ágyra való? — Másutt hónapos szoba ajánlatik külön be-

járással; igaz hogy ide ugyan különösen is juthat be az ember egy roskadt folyosón, nyirkos konyhán és tekervényes lépcsőzetten végig, s midőn a külön bejárás végére jut, nem szükség szemét behunynia hogy, íassa a korom-sötétséget. — A haza reményei ismét becsődültek fővárosunkba, az egyetem tantermei megnyitak s minden szállás kibéreltetett; tehát a háziurak nem fázhatnak meg. Es ez sz. Mihálynap krónikája.

Óbudán nem rég 1 zsbárus 2 matrózt kerített pórázra, kik neki bizonyos aranydíszú magy. öltözetet árultak s bíró előtt megvallák, hogy a pesti akasztófa alatt egy bőrládát ástak el, melly tele van legfinomabb férfi öltözetneműekkel; a bőrládát hatóságí személy jelenlétében felásták s most nyomozzák a gyanus tettet: vajjon ki és hol lehet e rablott jószág gazdája?

A napokban érkezett Somogy megyéből egy barátunk — közben legyen mondva: Dunántul legjobbak Magyarországi utai — e barátunk első nap egy stációt haladt, másod nap másfölt, de már ekkor éjfélig folyvást utazott; négy nap alatt csakugyan bekatott nagy nehezen a fővárosba, de gyorskocsi segítségével nélkül talán még most is Buda felé döcögne, — most azonban orvosi segílyhez folyam. kénytelen, olly rettenetesen összetörődött. Pedig barátunk a frescok olvasásában soha sem gyönyörködött, szegény!

Fővárosunkban a rablási merények ismét szaporodnak; illy vakmerő ténylet követtek el mult szombaton éjjel a budai várban, hol P. agens házából több ezer forint értékű ezüstöt, 2 arany órást s több ékszert loptak s a zsványok szokás szerint minden nyom nélkül tüntek el.

Certo Fanny Saint Léon férjével minden perczen várak. A táncos hölgy lábacskaí számára lapok kürtölése szerint 24 pár piczinyke cipét szállítottak Párisból, mellyeket a nemzeti színpadon kopatand el. E szerencsés cipék lekellen arcképét már több festész lerajzolta, s a bájos tánc és apró lábak imádóí számára ezer meg ezer példányban fog árulattni. Kelendőségükrol csak annyiban sem kétkelhetni, mert legjelesb férfiak arcképei halmazban hevernek — a műárusoknál.

37,000 öl fa van a rakhelyeken; télen nem didergünk, ha pénzünk lesz!

Mult hétivásárkor, fájdalom! több mázsa sertéshust kellett a Dunába hányatni, mert a hőség miatt romlott állapotban érkezett hozzánk; azonban majd a halak meghízának; s veszett fejszékének nyele ugyan megkerül, de nem a hus gazdája részére.

Franciaország.

Sept. 20kán a király és királyi család La Ferté Vidame mezei lakát odahagyván, a saintcloudi palotába tért vissza. 22kén a király a tuileriákban minisztertanácsot tartott. A Journ. des Débats sept. 28ára hirdeté Montpensier hg. elutazását Madridba. Bugeaud marsal e napokban ujra Párisba jött, de csakhamar ismét elutazott s bizonyosnak állíták, miszerint haladék nélkül Algirba hajózik. A fenyegető szakadás elhárítására Broglie herczeg utazik Londonba, Joinville hg. parancsot kapott egy hajócsapattal a spanyol éjszakai határparthoz menetelre.

Dánia.

A schleswig-holsteini kérdés s német vámszövetség közti viszonyra vonatkozólag érdekes a következő levél Alsó-Elbéről: „Mi az ok, minélfogvást Schleswig-Holstein herczegségek lakóí s a dán kabinet közti feszültség mindinkább nagyobb figyelmet s részvétet gerjeszte a többi Németországban. Honnan magyarázandó, hogy mindjárt az első nevezeteb esemény, melly ez ügyben történt, a dán király nyilt levele, Németország valamennyi részeiben olly általános kedveltséggel fogadtatott? Jóllehet némely feliratok, névszerint az egyetemiek, státusjogi oldalát jelesen fogják fel a kérdésnek, mégis a tényállapot közelebb megvizsgálása után, s az eddig köztudomásra jött német feliratok nagy többségének véleménye szerint félreismérhetlen dolog, miszerint nem annyira sértett jog-öntudat, mint felingerült nemzeti érzet az, melly e mozgalmat Schleswig-Holstein javára indítá, terjeszté s folyvást fentartja. Bármint vitatkozzanak arról: milly viszonyban áll Schleswig a dán királyi törvényhez, miképp értendő előbbi szabadíték-levelekben a „bekebelesítés” kifejezés, még sem fogja egyik párt a másikat meggyőződésre vezetni s a vita tovább meg tovább fog szövédni. Arról azonban semmi kétség nem létezhetik, miszerint utóbb lefolyt években a német fejdlemek és népeknél a Németország egysége s becsülete iránti érzés s élénk nemzeti közszellem gyökeret vert s erőteljes fejlődésben van, s miszerint főleg e szempontból tisztán állítják s érezik, milly nagy fontossága s erdvénydús jelentőségű a német nemzetiség biztosítása s a Dániával egy közös uralkodó fő alatt létező német herczegségek statusbeli önállósága s függetlenségének szilárdítása, — nevezetesen, milly fontos erdvényű Németország jövőjére nézve a kilátás a német herczegségek elválására Dániától. Itt a levélíró azon hitét fejezi ki, miszerint a német vámszövetség alakulása mellett a most egyhangulag s határozottan uralkodó részvét Schleswig-Holstein mint német tartományok fentartatása iránt, főpontja lenne a közös Németország ujjab történetének. Mindkét esemény bizonyítja, hogy Németország kifejlődése nem elégzik már meg többé egy csak eszmében létező s tervezett egység ingatag tudatával, hanem tényleges irányt vesz, s ennélfogva külföld irányában erős alapot is akar verni az a-

nyagi és politikai nemzetérdekeknek. Ha mélyebben bocsátkozunk e szempontra, természetesen a schleswig-holsteini kérdés békes megoldatásának fontosságát annál inkább állítandjuk, egyszersmind azonban ezen s a német vámszövetségi ügy között létező lényeges összeköttetésre fordul figyelmünk. Minek bebizonyítására elég legyen következőket mondanunk:

Miután az összes német státusok, mellyek a tengerrel nem érintkezőkben a szárazföldön léteznek, Poroszországgal a nagy német szövetségre egyesültek, ezeket illetőleg az utóbbi, bizonyos stadiumán ment keresztül a kifejlődésnek, mellyen a pénzügyi s iparmű feladat volt az uralkodó és szabálytűző. Az átmenet az ehez természetesen csatlakozó további feladatra: egy közös német kereskedelmi s hajózási politikát teremteni külföld irányában, azóta sokszerűleg indítványoztatott s vitatott meg s mint tudva van, e végre már némely bevezetések és kísérletek is történtek, — de mindez eddigelő még ohajtott siker nélkül maradt. Ama czél-elérés reménye, miszerint ugyanis nemzeti összeköttetés létesül az éjszaki német parti állományok s a vámszövetség közt a német kereskedelmi s hajózási érdekek egyesült, korszerű s vigyázatos őtalmazására külföld irányában, ezen remény még koránsem veszett el s nem is vesztet el egy erőteljes jövő iránt. Utja módja egy illetén összeköttetésnek, mikint azt az egésznek, ugy mint egyes részek jól értett érdekében létesíteni kell, — ezen nehéz kérdés vár mindenek előtt megoldatásra, mi-helyt általános tudattá vált egy illetén közösség nemzeti szükséglete s az összes éjszaki német parti státusok egyesülésének lehetősége biztosítva látszik. Ha Schleswiget és Holsteint kiegészítő részeiül tekintik a dán monarchiának s a kopenhágai kabinet által mint ilyenek kormányoztatnak, akkor a német hajózási erők ama legfontosb részének összeköttetése a többi Németországgal lehetenné válik; mert a dán összes monarchiának a német vámszövetséghez csatlakozása az európai státusok fenforgó politikai viszonyai közt végkép létesíthetlen. Schleswig-Holstein nélkül ellenben német hajózási törvény, tekintetbe vevén névszerint a holsteini birtoktól annyira körülvevett Hamburgot, csak igen nehéz és tökéletlenül valósítható fogna lenni.

Merészség lenne a nyilt levél határozott erdvényit, s kimenetelét ugyanis a jelenleg leginkább forró villongásoknak megjósolni akarni. Annyi azonban kétségenkivülínek látszik, miszerint az eddigi határozatlan státusjogi állapot s hagyományos igazgatás visszaállítása az utóbbi események után nem történhet. Az elvkérdésnek egy vagy más módon el kell dőlni; e szerint vagy — ha a király keresztül viszi nézeteit, nem jó soha kérdésbe egy külön álló s német nemzeti politika Schleswig-Holstein számára, minek következtében aztán a német hajózási szövetség jámbor ohajtások sorába tartozandik; vagy elvélvül Schleswig-Holsteinnak (Lauenburgnak is) státusjogi állása aképp állapittatik meg, mint álla Hannovera összeköttetésben Angliával, s mint álla jelenleg is Norvegia Svédországhoz. Utóbbi esetben idő multával be fog következni, hogy, a külön igazgatás alatt létező herczegségek fontosb életkérdései önálló alakzatbanfejlődendnek ki.

A schleswig-holsteini csatornavám, valamint nem kevésbé a holsteini átviteli adó azon javakat illetőleg, mik az éjszaki tengertől a keletig s viszont szállittatnak, legalább mostani magas fokát tekintve, főleg a dán sundvám iránti gondoskodásban gyökereznek, nehogy a keleti tenger szállítványa, ezen vám elkerülése végett, a versenyző utakat Holsteinon át válaszssa. Mihelyt a német herczegségek országos érdekeit, dán tekintetektől függetlenül, belátás és becsületesség kezelendi, a fenemlített csatornai s átviteli vámok megszüntetése vagy legalább is lényeges csökkentése fog okvetlenül bekövetkezni. További követkevényül a sundvám csökkentése, melly egy ország érdekeit sem fogná jobban előmozdítani mint poroszét, természetesen el nem fog maradni.

Ezen s egyéb körülményeket megfontolván, mindenki állíthatja az okot, miért dolgoznak a német státusok, különösen a vámegyletiek, a nyiltlevél irányzata ellen, s miért gyámolítják a schleswig-holsteini herczegségek igyekezteit németiségök önállósága s dán politikától függetlensége körül, minélfogvást azok mielőbb biztosb erdvényre juthassanak.

Már september 21kén terjedt el Schleswig-Holsteinban a hír, miszerint a király születésnapján egy a legujabb eseményekre vonatkozó nyilatkozvány fog bocsáttatni közre. A nyiltlevél ezen folytatását természetesen igen feszülten várták; a nyilatkozvány csakugyan megjelent s következőleg hangzik: „Mi VIII. Keresztely stb. Örömmünkül számítottok több év lefolyta után születésnapunkat herczegség-állanak, s a nyiltlevélben foglalt nyilatkozatok Holstein her-

